

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра міжнародного права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Diplomatic and consular law /

Дипломатичне і консульське право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Diplomatic and consular law / Дипломатичне і консульське право» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 14 с.

Розробник:
Аббакумова Дарина В'ячеславівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
(протокол № 10 від 31 травня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри міжнародного права
(протокол № 11 від 27 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Стешенко Володимир Миколайович,
кандидат юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Diplomatic and consular law / Дипломатичне і консульське право
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Аббакумова Дарина В'ячеславівна, доцент кафедри міжнародного права, к.ю.н., доцент
Контактний телефон	704-92-19
E-mail	d.v.abbakumova@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність дипломатичного та консульського права, розуміння його базових категорій. Аналізується поняття, види та правова природа органів зовнішніх зносин держави. Окреслюється процедура відкриття дипломатичних представництв та консульських установ. Розглядається особливості дипломатичних та консульських привілеїв та імунітетів, а також аналізуються поняття дипломатичного протоколу, етикету та церемоніалу.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про міжнародно-правове регулювання порядку утворення та діяльності дипломатичних представництв та консульських установ, їх привілеїв та імунітетів, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту права зовнішніх зносин, вироблення основних умінь і навичок використання привілеїв та імунітетів представниками дипломатичних представництв та консульських установ, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про дипломатичне та консульське право, його змістовне наповнення;
- опанування базовими категоріями дипломатичного та консульського права;
- визначення актуальних проблем дипломатичного та консульського права, напрямів сучасних наукових досліджень цих підгалузей міжнародного права;
- аналіз і дослідження прикладних проблем порядку надання привілеїв та імунітетів персоналу дипломатичних представництв та консульських установ;
- наведення характеристики видів органів зовнішніх зносин, аналіз їх структури та повноважень;
- розвиток навичок і умінь застосування положень міжнародних договорів у сфері дипломатичного та консульського права у практичній діяльності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.***Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Міжнародне право».

Кореквізити: «International law of treaties / Право міжнародних договорів», «Law of international organizations / Право міжнародних організацій», «Universal and regional systems of human rights protection / Універсальні та регіональні системи захисту прав людини».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати природу та зміст дипломатичного та консульського права.

РН НД 2. Співвідносити поняття дипломатії, зовнішньої політики та міжнародного права.

РН НД 3. Дискутувати зі складних правових проблем, що виникають під час дипломатичної і консульської служби.

РН НД 4. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо відповідності особи критеріям, які висуваються для заняття посади голови дипломатичного представництва.

РН НД 5. Здійснювати порівняльно-правовий аналіз повноважень внутрішньодержавних та закордонних органів зовнішніх зносин держави.

РН НД 6. Інтегрувати знання про сутність дипломатичних та привілеїв та імунітетів, їх призначення в міжнародному праві.

РН НД 7. Аналізувати діяльність, повноваження та склад дипломатичних представництв та консульських установ.

РН НД 8. Демонструвати навички здійснення консульських функцій в межах норм міжнародного та національного права.

РН НД 9. Характеризувати імунітети та привілеї консульської установи та особисті привілеї та імунітети.

РН НД 10. Демонструвати знання та розуміння проблеми розмежування привілеїв та імунітетів дипломатичних представництв, консульських установ та їх персоналу.

РН НД 11. Характеризувати склад та функції спеціальних місій.

РН НД 12. Аналізувати діяльність постійних представництв і постійних місій спостерігачів при міжнародних організаціях.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	

1	Дипломатія, міжнародне право та право зовнішніх зносин.	Дипломатія, міжнародне право та право зовнішніх зносин.	8
2	Система органів зовнішніх зносин держави.	Система органів зовнішніх зносин держави.	8
3	Встановлення дипломатичних відносин.	Встановлення дипломатичних відносин.	8
4	Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва.	Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва.	8
5	Привілеї та імунітети дипломатичного представництва як органу держави.	Привілеї та імунітети дипломатичного представництва як органу держави.	8
6	Встановлення консульських відносин	Встановлення консульських відносин	8
7	Консульські привілеї та імунітети	Консульські привілеї та імунітети	8
8	Спеціальні місії.	Спеціальні місії.	8
9	Дипломатичне право міжнародних організацій	Дипломатичне право міжнародних організацій	8
10	Дипломатичний протокол та етикет.	Дипломатичний протокол та етикет.	8

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Дипломатія, міжнародне право та право зовнішніх зносин.	Дипломатія, міжнародне право та право зовнішніх зносин.	110
2	Встановлення дипломатичних відносин.	Встановлення дипломатичних відносин.	
3	Встановлення консульських відносин	—	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, актів міжнародних організацій;

– робота над кейсами з питань діяльності дипломатичних представництв та консульських установ;

– виконання практичних завдань, самотестування;

– підготовка презентації або написання есе;

– підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;

– участь у конкурсах студентських наукових праць;

– підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Diplomatic and consular law / Дипломатичне і консульське право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

- 1) Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
- 2) Віденська конвенція про консульські зносини від 24.04.1963 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text
- 3) Віденська конвенція про спеціальні місії від 08.12.1969 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_092#Text
- 4) Конвенція про привілеї та імунітети ООН від 13.02.1946 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_150#Text
- 5) Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21.11.1947 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_170#Text
- 6) Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру від 14.03.1975 р. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_254#Text

- 7) Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів від 14.12.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_389#Text
- 8) Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
- 9) Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#top>
- 10) Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
- 11) Положення про Міністерство закордонних справ України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. № 281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-п#Text>
- 12) Положення про закордонні дипломатичні установи України: затв. Указом Президента України від 15.03.2021 р. № 99/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/2021#Text>
- 13) Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: затв. Указом Президента України від 10.06.1993 р. № 198/93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93#Text>
- 14) Консульський статут України: затв. Указом Президента України від 02.04.1994 р. № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>

Основна література

- Биркович Т.І. Розвиток дипломатичної служби України в системі міжнародних відносин: монографія. Донецьк: Юго-Восток, Лтд, 2008. 250 с.
- Грінченко О.О. Правовий статус консула при виконанні нотаріальної функції. Київ: КНТ, 2005. 352 с.
- Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання: навч. посіб. Київ: Либідь, 2007. 224 с.

Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної і консульської служби: навч. посіб. Київ: Либідь, 1998. 248 с.

Гуменюк Б.І., Щерба В.І. Сучасна дипломатична служба: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 235 с.

Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання: навч. посіб. Київ: Либідь, 2007. 224 с.

Марущак М.Й. Історія дипломатичних відносин у ХХ сторіччі. Вінниця: Нова книга, 2008. 365 с.

Никольсон Г. Дипломатия / пер. с англ. Москва: Международные отношения, 2000. 210 с.

Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия – наука и искусство. Дипломат. акад. МИД России. 2-е изд., доп. Москва: Международные отношения, 2003. 574 с.

Репецкий В.М. Дипломатичне і консульське право: підручник. Львів: Бібльос, 2002. 352 с.

Руденко Г.М. Основи консульських зносин: до 15 річниці створення ГДП. Генерал. дирекція з обслуговування інозем. представництв. Київ: ГДП, 2006. 423 с.

Сагайдак О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006. 380 с.

Сагайдак О.П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. посіб. Київ: Знання, 2014. 317 с.

Сагайдак О.П., Сардачук П.Д. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Знання. 2008. 295 с.

Сандровский К.К. Специальные дипломатические миссии. Международно-правовые вопросы. Киев: Вища шк., 1977. 144 с.

Сіваш О.М. Зародження консульського інституту (Стародавній час). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 418–420.

Сіваш О.М. Міжнародно-правова регламентація недоторканості приміщень дипломатичних представництв. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. № 59. С. 215–219.

Федчишин С.А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 264 с.

Фельтхэм Р. Дж. Настольная книга дипломата: пер. с англ. 4-е изд. Минск: Новое знание, 2004. 298 с.

Додаткова література

Аббакумова Д. В. Дипломатичне право та Європейський Союз: основні виклики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7.

Аббакумова Д. В. Особливості дипломатичного права міжнародних організацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8.

Diplomatic Law. Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations / Professor Eileen Denza. 3rd ed., 2008. 578 p.

Diplomatic Law. Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations / Professor Eileen Denza. 4th ed., 2016. 472 p.

Charles Chatterjee. International Law and Diplomacy. London: Routledge, 2013. 440 p.

Kenneth K. Mwenda. Public International Law and the Regulation of Diplomatic Immunity in the Fight Against Corruption. PULP, 2011. 218 p.

Diplomatic Protection / Chittharanjan F. Amerasinghe. Oxford Monographs in International Law, 2008. 378 p.

Barker, J. Craig. The protection of diplomatic personnel. Ashgate Pub Co, 2006. 180 p.

Baumann, Carol Edler. The Diplomatic Kidnappings: A Revolutionary Tactic of Urban Terrorism. Netherlands: Springer, 1973. 182 p.

Feltham, Ralph George. Diplomatic handbook. 2005.

Jan Wouters and Sanderijn Duquet. The EU and International Diplomatic Law: New Horizons? *The Hague Journal of Diplomacy*. 2012. Vol. 7, Iss. 1. P. 31–49. URL:

<http://booksandjournals.brillonline.com/content/journals/10.1163/187119112x609185>

Ruxandra Laura Boşilcă. The European Union – A ‘Sui Generis’ International Diplomatic Actor: Challenges Posed to the International Diplomatic Law. *Romanian Journal of European Affairs*. Vol. 14, No. 1, March 2014. URL:

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2406850

Patrizia Vigni. Diplomatic and Consular Protection in EU Law: Misleading Combination or Creative Solution? *EUI Working Papers*. 2010/11. URL:

http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/14354/LAW_2010_11.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Christine M. Nelson. "Opening" Pandora's Box: The Status of the Diplomatic Bag in International Relations. *Fordham International Law Journal*. 1988. Vol. 12, Iss. 3. URL:

<http://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1218&context=ilj>

Diplomatic Protocol / Manual. 2015. URL: <http://www.eadsociety.com/wp-content/uploads/2015/02/9.-Diplomatic-Protocol-Manual.pdf>

Protocol for the Modern Diplomat / Foreign Service Institute. US Department of the State. URL: <http://www.state.gov/documents/organization/176174.pdf>

Інтернет-ресурси

Сайт ООН – <https://www.un.org>

Представництво ООН в Україні – <http://www.un.org.ua/ua/>

Сайт Ради Європи – <https://www.coe.int>

Офіс Ради Європи в Україні – <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>

Сайт ОБСЄ – <https://www.osce.org>

Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні –

<https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine>

Координатор проєктів ОБСЄ в Україні – <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine>

Сайт НАТО – <https://www.nato.int>

Представництво НАТО в Україні –

<https://www.nato.int/cps/uk/natohq/172885.htm>

Сайт ЄС – <https://eeas.europa.eu>

Представництво ЄС в Україні – https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри міжнародного права. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=217:kafedra-mizhnarodnoho-prava&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв’язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов’язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Diplomatic and consular law / Дипломатичне і консульське право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34